

Gemeente Tiel

1+1 = 3

Samen bouwen aan een toekomstperspectief voor
ieder kind in Tiel

Onderwijskansenbeleid

Startdatum 1 januari 2023

gemeente **Tiel**

Onze partners

Inhoud

Voorwoord wethouder	5
1. Inleiding	6
1.1. Aanleiding	6
1.2. Leeswijzer	6
1.3. Wettelijk kader	6
1.4. Terugblik afgelopen beleidsperiode	7
1.5. Totstandkoming van dit plan	8
2. Waar willen we naar toe?	8
2.1. Ambitie en doelen	9
3. Koppeling met beleidsterreinen	9
3.1. Reguliere peuteropvang	9
3.2. Armoedebeleid	9
3.3. Passend Onderwijs	10
3.4. Brede School	10
3.5. Laaggeletterdheid	10
3.6. Bibliotheek en de GGG	11
3.7. NPO-middelen	11
3.8. Gelijke Kansen Alliantie (GKA)	11
3.9. Kansrijke Start	11
4. Voor- en vroegschoolse educatie	12
4.1. Doelen	12
4.1. Doel 1: Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening	12
4.2. Doel 2: Zoveel mogelijk Tielse kinderen groeien op in een taalrijke (thuis)omgeving	14
4.3. Doel 3: De kwaliteit van onze voorschoolse- en vroegschoolse voorzieningen voldoet aan de wettelijke eisen en de gemeentelijke resultaatafspraken waardoor alle doelgroepkinderen zich ontwikkelen binnen hun eigen mogelijkheden	15
4.4. Doel 4: Er is minder segregatie in de voor- en vroegschoolse voorzieningen	16
5. Basisonderwijs en buitenschoolse activiteiten	17
5.1. Doelen	17
5.2. Doel 5: Er is minder segregatie in het basisonderwijs en er worden gelijke kansen gecreëerd voor kinderen die opgroeien in achterstandsituaties.	17
6. Uitvoering	19
6.1. Overlegvormen	19
6.2. Monitoring	19
7. Financiën	20
8. Begrippenlijst	21

Bijlagen	24
Bijlage 1: Wettelijk kader Onderwijskansenbeleid.....	24
Bijlage 2: Kerngetallen gemeente Tiel.....	25
Bijlage 3: Doelgroep definitie en stappenplan VVE.....	27
Bijlage 4: activiteitenoverzicht OKB	32
Bijlage 5: Evaluatie en monitoring doelen	36

Voorwoord wethouder

Beste inwoners van de gemeente Tiel,

Als wethouder Onderwijs en Jeugd hecht ik veel waarde aan de kwaliteit van ons onderwijs en de ontwikkeling van onze jeugd. Helaas is niet ieder kind in staat om optimaal te profiteren van ons onderwijssysteem. Er zijn kinderen die opgroeien in een omgeving waarin taal- en ontwikkelingsachterstanden dreigen, bijvoorbeeld door een taalachterstand thuis of door sociale en economische omstandigheden.

Het is onze plicht als samenleving om deze kinderen een extra steuntje in de rug te geven, zodat zij de kans hebben om een goede start te maken in het leven en zich te blijven ontwikkelen. Daarom hebben we als gemeente een ambitieus onderwijskansenbeleid ontwikkeld, dat zich richt op het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden bij kinderen van 0 tot en met 12 jaar.

Er zijn verschillende manieren waarop we dit beleid vormgeven. Zo werken we bijvoorbeeld samen met scholen en kinderopvangorganisaties om ervoor te zorgen dat er voldoende en kwalitatief goede voorschoolse educatie is. Ook bieden we ondersteuning aan scholen en leerkrachten bij het signaleren van achterstanden en het bieden van passende begeleiding.

Maar het **Onderwijskansenbeleid** gaat verder dan alleen het ondersteunen van kinderen. Het gaat ook over het betrekken van ouders en het creëren van gelijke kansen voor alle kinderen, ongeacht hun achtergrond of de economische situatie waarin ze opgroeien.

Met onze onderwijs- en jeugdpartners werken wij samen om alle kinderen in Tiel gelijke kansen te bieden. Niet alleen in de uitvoering van het onderwijskansenbeleid gaan we het samen doen, ook bij het ontwikkelen van dit beleidsplan hebben we onze partners betrokken.

Samen bouwen we aan een kansrijk toekomstperspectief voor ieder kind in Tiel.

Dave Verbeek
Wethouder Onderwijs en Jeugd

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

De gemeente Tiel en haar partners zetten zich al meerdere jaren in voor de kansengelijkheid van kinderen en jongeren die risico lopen op achterstanden in het onderwijs. Dit kan komen door sociaaleconomische, culturele en/of taalkenmerken. Voor de volgende beleidsperiode verleggen wij onze blik van achterstanden naar kansen. Een goed onderwijskansenbeleid (OKB) is een wettelijke verplichting. Daarnaast is het belangrijk voor de ontwikkeling van zowel kinderen, als de samenleving in zijn geheel. Onze kinderen vormen namelijk onze toekomst. Ook voor de nieuwe coalitie is het onderwijskansenbeleid (OKB) een belangrijk thema. Dit komt als dusdanig terug in het coalitieakkoord: *'Elk kind verdient de best mogelijke start in het leven én een optimale kans op een mooie toekomst'*.

Het voortzetten van de inzet op het verminderen en/of voorkomen van onderwijsachterstanden blijft nodig. Uit cijfers van het CBS heeft 21% van de peuters in de gemeente Tiel een onderwijsachterstand. Het risico op een onderwijsachterstand in gemeente Tiel is 23%. In vergelijking tot het landelijk gemiddelde van 15% is dit hoog. Dit komt door sociaal-demografische kenmerken van Tiel als veel inwoners met een lager opleidingsniveau, in hogere mate is er sprake van armoede en meer inwoners met een migratieachtergrond dan gemiddeld. Samen met onze partners hebben we het doel gesteld dat we de onderwijsachterstanden in Tiel terugdringen zijn tot het landelijk gemiddelde. Daarom hebben wij dit ambitieuze onderwijskansenbeleid ontwikkeld.

Het plan heeft de titel '1 + 1 = 3'. Juist omdat alle partners elkaar aanvullen en versterken. Zo gaat dit beleid verder dan alleen het ondersteunen van Tielse kinderen. Het gaat ook over het betrekken van ouders en het creëren van gelijke kansen voor deze kinderen. Waarbij het niet uitmaakt wat hun achtergrond of economische situatie is.

1.2. Leeswijzer

We gaan eerst in op het wettelijk kader om de randvoorwaarden van dit plan te schetsen. Vervolgens blikken we terug op de afgelopen beleidsperiode, de lessen die we daaruit hebben geleerd en wat voor accentverschillen we willen leggen in de nieuwe beleidsperiode. Ook leest u de volgende onderwerpen terug:

- Visie en ambitie van de gemeente Tiel
- Samenwerking met andere beleidsterreinen
- Doelen met bijbehorende acties voor- en vroegschoolse Educatie
- Doelen met bijbehorende acties voor het basisonderwijs
- De uitvoering, monitoring en financiële aspecten

1.3. Wettelijk kader

Het wettelijk kader waar het Onderwijskansenbeleid (OKB) mee te maken heeft, wordt gevormd door verschillende wetten en besluiten. Denk hierbij aan de wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE), de Wet op het Primair Onderwijs, de Wet innovatie en Kwaliteit Kinderopvang en het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie.

Binnen dit wettelijk kader zijn de volgende artikelen voor OKB belangrijk:

- **Artikel 158.** *Activiteiten voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal.*
- **Artikel 159.** *Voorschoolse educatie.*
- **Artikel 160.** *Afspraken voor- en vroegschoolse educatie.*

In bijlage 1 worden de artikelen toegelicht.

Het onderwijskansenbeleid is een samenwerking van verschillende partijen. Vanuit wettelijk oogpunt staan de Rijksoverheid, gemeente, het basisonderwijs, de voorschoolse voorzieningen en de JGZ centraal. Het is van belang om in beeld te hebben welke partijen met welke wettelijke kaders te maken hebben. In bijlage 1 worden deze rollen en middelen toegelicht.

1.4. Terugblik afgelopen beleidsperiode

In samenwerking met onze partners¹ hebben we de afgelopen jaren verschillende stappen gezet om onderwijsachterstanden bij kinderen in Tiel te voorkomen of terug te dringen. Zoals benoemd heeft de gemeente Tiel een grote uitdaging wat betreft het voorkomen en/of verminderen van onderwijsachterstanden, in 2019 lag het risico op een onderwijsachterstand op 24% (bron: cbs.nl). In vergelijking met andere gemeenten in Nederland is dit hoog, dit heeft te maken met de sociaal-demografische kenmerken van Tiel. Zo is er in Tiel in hogere mate sprake van armoede, zijn er veel inwoners met een lager opleidingsniveau en is 21% van de inwoners laaggeletterd.

Er zijn de afgelopen jaren verschillende landelijke ontwikkelingen geweest die invloed hebben gehad op het onderwijsachterstandenbeleid in de periode van 2018-2022:

1. Er is een nieuwe indicator² voor kinderen met het risico op een onderwijsachterstanden.
2. Er is een nieuwe verdeling van de middelen over gemeenten op basis van die nieuwe indicator. Hierdoor ontvangt de gemeente Tiel meer OAB-budget dan voorheen.
3. Er is een wettelijke verplichting om de kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie (VVE) te verhogen. Denk hierbij aan uitbreiding van de uren voor voorschoolse educatie. Dit vroeg zowel organisatorisch als inhoudelijk een grote omslag.
4. Vanaf 1 januari 2022 is het verplicht om een hbo-gechoolde pedagogisch beleidsmedewerker voor doelgroepkinderen in te zetten. Dit in het kader van het verbeteren van de kwaliteit van VVE. Doelgroepkinderen zijn peuters met een mogelijke taalachterstand via VVE beter voor te bereiden op de basisschool. Zie bijlage 3 voor een uitgebreide definitie.

Om aan deze landelijke ontwikkelingen te kunnen voldoen zijn er lokaal verschillende ontwikkelingen ingezet rondom het onderwijsachterstandenbeleid. De afgelopen jaren hebben we bijvoorbeeld veel ingezet op de samenwerking tussen kinderopvangorganisaties en het basisonderwijs om de doorgaande lijn en de kwaliteit te verbeteren, door:

- ✓ Inzetten van een peuterconsulent
- ✓ Groepsobservaties en ouderbijeenkomsten door logopedisten op VVE
- ✓ Opstellen van overdrachtsformulieren van peuter naar kleuter
- ✓ Organiseren van VVE-werkgroepen met daarin afvaardigingen van de primair onderwijsbesturen en kinderopvangorganisaties
- ✓ Inzet boekstart-leesplezier coaches bij VVE-groepen en basisscholen

Een deel van de OAB-middelen zijn gebruikt om onderwijsachterstanden in het basisonderwijs terug te dringen door de inzet van onder andere TaalPlusKlassen, Brede School Academie en nieuwkomersonderwijs. Daarnaast was er veel aandacht voor buitenschoolse activiteiten in samenwerking met Bibliotheek Rivierenland, Stichting Petje Af en Sportfriends. Er werd een weekendschool georganiseerd, vonden er sport- en cultuuractiviteiten met een taalcomponent plaats en werden er vanuit de bibliotheek leescoaches ingezet. Eind 2021 is het risico op een onderwijsachterstand in Tiel iets afgenomen naar 23% (bron: cbs.nl). De gemeente Tiel wijkt hiermee niet af met andere soortgelijke gemeenten, ook daar gaat de afname met kleine stapjes. Wel is het risico in Tiel op een onderwijsachterstand hoog vergeleken met andere gemeenten, daarom ontvangt Tiel veel budget. Zoals hierboven benoemt heeft dit te maken met de sociaal-demografische factoren van Tiel.

¹ Kinderopvangorganisaties in Tiel (Fantaziehuis, De Hovenier, KaKa, SKPC en Villa Kakelbont), primair onderwijs schoolbesturen (CPOB, OPO-R en SKOR), Bibliotheek Rivierenland, consultatiebureau Santé Partners, GGD Gelderland Zuid, Mozaïek Welzijnsdiensten, Innovatienul13, Stichting Petje Af en Lingecollege

² de indicator berekent de onderwijscores per leerling. Zo kunnen met een bepaalde formule de achterstandsscores per basisschoolvestiging bepaald worden. Deze scores drukken de verwachte onderwijsachterstand op scholen uit. Op basis hiervan verdeelt het Rijk het onderwijsachterstandenbudget (OAB) over scholen.

Ook zijn er een aantal kritische punten ten opzichte van de afgelopen beleidsperiode. Er is aandacht geweest voor ouderbetrokkenheid maar de samenwerking met ouders, ten behoeve van de ontwikkeling van het kind, kan nog verbeterd worden. Ook is er te weinig aandacht geweest voor het voorkomen van segregatie, met als probleem dat bijvoorbeeld peutergroepen nu met name uit doelgroeppeuters bestaan. Dit legt veel druk op de professionals. Maar ook in het basisonderwijs is het van belang hier meer op in te gaan zetten. Als laatste zou er nog meer afstemming tussen projecten en interventies moeten plaatsvinden. Er is een grote verscheidenheid aan effectieve interventies rondom het voorkomen of verminderen van achterstanden in Tiel, de verbinding en afstemming tussen deze interventies kan nog beter. Alle betrokken partijen zijn gemotiveerd om de komende periode op efficiënte en effectieve wijze samen te werken aan het verbeteren van het onderwijskansenbeleid van Tiel.

1.5. Totstandkoming van dit plan

Dit onderwijskansenbeleidsplan geeft aan hoe er in Tiel samengewerkt wordt aan het vergroten van de onderwijskansen voor kinderen van 0 tot 12 jaar tot en met de basisschoolperiode. In samenwerking met al onze onderwijs- en jeugdpartners blijven we ons inzetten om onderwijskansen voor kinderen te creëren. Daarom zijn de betreffende partners ook betrokken geweest bij het opstellen van dit plan met als doel draagvlak te creëren, een goede implementatie van het beleid mogelijk te maken en aan te sluiten bij de mogelijkheden in de praktijk. Om ons beleid goed te kunnen monitoren en evalueren is het noodzakelijk concrete doelstellingen te formuleren. In deze nota willen we daarmee de meetbaarheid van de te behalen resultaten vergroten en ervoor zorgen dat voor zowel partners als gemeente duidelijk is waar we naartoe werken.

Voor de komende periode zijn er ook een aantal accentverschillen ten opzichte van de vorige beleidsperiode 2018-2022. De komende beleidsperiode zal er meer aandacht zijn voor de samenwerking met ouders rondom de (taal)ontwikkeling van het kind. Hiervoor komt er een nieuwe gerichte aanpak en interventie rondom het vergroten van ouderbetrokkenheid. Daarnaast is er meer aandacht voor het voorkomen van segregatie door meer te gaan sturen op gemengde groepen en de doorgaande lijn basis- naar voortgezet onderwijs. Hiermee wordt beoogd om gelijke kansen nog meer te stimuleren, om ieder kind de toegang tot ontwikkelingsmogelijkheden te bieden.

Naast de accentverschillen, kiezen wij ervoor om bestaande en effectieve activiteiten en interventies te behouden en te continueren. Deze interventies staan in het activiteitenoverzicht van de bijlage 4.

2. Waar willen we naar toe?

De gemeente Tiel wil dat alle kinderen hun schoolloopbaan passend kunnen doorlopen. Voor kinderen bij wie dit door achterstanden moeilijker gaat, bieden peuteropvang- en basisscholen ondersteuning die de gemeente (deels) financiert. Deze ondersteuning is in grote lijnen hetzelfde als de afgelopen jaren: altijd met een taalcomponent voor het beheersen van de Nederlandse taal, primaire focus op het jonge kind (peuters en kleuters) en waar nodig ook voor 6-12-jarigen. Maatwerk en expertise staan hierbij voorop: (voor)scholen weten zelf het beste wat goed is voor hun kinderen.

Om een goede start voor te bieden willen we als gemeente Tiel duurzaam investeren in de voorschoolse periode, met als doel preventief in te zetten in plaats van naderhand. Daarbij streven we naar een maximaal bereik zodat alle peuters met een risico op een onderwijsachterstand, gebruik kunnen maken van een voorschoolse voorziening in Tiel.

Het signaleren en bereiken van doelgroeppeuters is een wettelijke taak van de gemeente. Het betrekken van ouders in de ontwikkeling van hun kind kan hierin niet ontbreken. Actieve ouderbetrokkenheid is namelijk één van de belangrijkste factoren voor de ontwikkeling en het schoolsucces van kinderen. Hierin is er sprake van gezamenlijk partnerschap, want ouderbetrokkenheid is een verantwoordelijkheid van ouders, school én de voor- en voorschoolse voorzieningen.

2.1. Ambitie en doelen

We creëren voor de Tielse kinderen zo vroeg mogelijk optimale omstandigheden om zich te ontwikkelen. Binnen de gemeente bieden we gelijke kansen door een rijke taalomgeving te stimuleren, de kwaliteit van voorzieningen te waarborgen en samenwerking tussen ouders, kind, en (onderwijs)partners te versterken. Hiermee wordt de cyclus van onderwijsachterstanden doorbroken. Uiteindelijk zullen de onderwijsachterstanden in Tiel teruggedrongen worden tot het landelijk gemiddelde.

In Tiel vinden we het belangrijk dat alle kinderen de kans krijgen om zich optimaal te ontwikkelen. Uit talrijke onderzoeken blijkt hoe essentieel de ontwikkeling van kinderen in de eerste zes levensjaren is voor het functioneren op latere leeftijd, zowel op cognitief als sociaal gebied. Kinderen leren in hun eerste levensjaren praten, ze leren de wereld om hen heen kennen, gaan met elkaar spelen en ontplooiën hun creativiteit. Dit betekent dat deze jonge leeftijdsfase veel kansen biedt om onderwijsachterstanden op latere leeftijd te voorkomen. De rol van ouders en de omgeving is hierbij groot. Kinderen die in een taalrijke omgeving opgroeien hebben namelijk minder risico op taalachterstanden. Om kinderen voorbereid aan hun schoolloopbaan te laten beginnen, is er daarom vroegtijdig aandacht voor het creëren van kansen voor een optimale (taal)ontwikkeling bij kinderen. Daarbij hopen we zoveel mogelijk doelgroepkinderen (zie bijlage 3 voor een uitgebreide definitie) te bereiken. In de voorschoolse periode streven we naar een bereik van in ieder geval 85%.

De opgaven passend bij deze ambitie vertaalt zich in de volgende doelen:

1. In 2026 gaat 85% van de (doelgroep)peuters naar een voorschoolse voorziening;
2. Alle Tielse kinderen groeien op in een taalrijke (thuis)omgeving;
3. De kwaliteit van onze voorschoolse- en vroegschoolse voorzieningen voldoet aan de wettelijke eisen en de gemeentelijke resultaatafspraken waardoor alle doelgroepkinderen zich ontwikkelen binnen hun eigen mogelijkheden;
4. Er is minder segregatie in de voorschoolse voorzieningen en het basisonderwijs; en
5. We creëren gelijke kansen voor kinderen die opgroeien in achterstandssituaties.

3. Koppeling met beleidsterreinen

De gemeente Tiel streeft naar een omgeving waarin kinderen en jongeren zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk kunnen opgroeien. Het onderwijskansenbeleid is een afgebakend beleid, welke overlap heeft met diverse andere Tielse beleidsterreinen, resulterend in een integrale aanpak. In dit hoofdstuk staat de koppeling met andere beleidsterreinen toegelicht.

3.1. Reguliere peuteropvang

De gemeente Tiel vindt het belangrijk dat alle peuters een goede voorbereiding krijgen op de basisschool. Kinderen met een VVE-indicatie gaan naar de VVE-peuteropvang. Kinderen zonder VVE-indicatie kunnen gebruik maken van de reguliere peuteropvang (minimaal 6 tot maximaal 11 uur per week) of de kinderdagopvang. Ouders met recht op kinderopvangtoeslag vragen dit aan en betalen een inkomensafhankelijke bijdrage. Om peuters waarvan de ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag toch voorbereiding op de basisschool te bieden, faciliteert de gemeente voor deze peuters reguliere peuteropvang door middel van subsidie. Daardoor kunnen peuters, waarvan de ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag en die geen VVE-indicatie hebben, toch 6 tot 11 uur per week naar de peuteropvang.

3.2. Armoedebeleid

Vanuit armoedebeleid worden de kosten van peuteropvang voor ouders die dit niet kunnen betalen, in sommige gevallen vergoed. Peuteropvang is de voorloper van de kleuterschool voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar. Op de peuteropvang komen peuters in aanraking met andere peuters. Dit stimuleert de sociale ontwikkeling van het kind. We willen voorkomen dat ouders hun kinderen weghouden bij de

peuteropvang vanwege de (hoge) kosten die hierbij komen. Ouders met een inkomen tot 110% van het Wettelijk Sociaal Minimum (WSM) kunnen daarom bijzondere bijstand aanvragen voor de eigen bijdrage van de peuteropvang.

3.3 Passend Onderwijs

Sinds schooljaar 2014-2015 is passend onderwijs in werking getreden. Dit betekent dat schoolbesturen de verantwoordelijkheid dragen voor een passende onderwijsplek voor ieder kind. Dit beleidsterrein sluit aan bij het OKB, omdat vroegschoolse educatie ook plaatsvindt in groep 1 en 2 van het basisonderwijs. Hierin zijn ook de taalinterventies meegenomen. De gemeente Tiel en de schoolbesturen (CPOB, OPO-R en SKOR) werken al samen om taalinterventies uit te voeren in Nieuwkomersklassen. De gemeente Tiel beoogt deze samenwerking te intensiveren. Ook voor de overgang van de voorschoolse periode naar de vroegschoolse periode van kinderen met extra ondersteuningsbehoeften wil gemeente Tiel blijven investeren in de samenwerking met de schoolbesturen.

3.4. Brede School

De Brede School in Tiel richt zich op kinderen in de basisschoolleeftijd door activiteiten te organiseren tijdens en buiten schooltijd, gefocust op onderwerpen die belangrijk zijn in de buurt. De gemeente Tiel ondersteunt de Brede School door middel van financiering van activiteiten en aanstelling van een coördinator. Het onderwijskansenbeleid draagt bij aan de doelen van de Brede School, namelijk de talentontwikkeling van kinderen en het verminderen van onderwijsachterstanden door te investeren in taalontwikkeling door middel van creatieve activiteiten. Op dit moment worden de Brede School activiteiten in Tiel Oost en Kloosterbuurt georganiseerd, de komende jaren gaat er gekeken worden of het kan worden uitgebreid naar Tiel-West.

3.5. Laaggeletterdheid

Gemeente Tiel heeft het hoogste gemiddelde percentage volwassenen met laaggeletterdheid (17%) in de regio (Geletterdheidinzicht.nl). Het Integrale Plan van Aanpak Laaggeletterdheid richt zich op vier thema's: Gezin, Werk, Geld en Gezondheid. Binnen deze thema's komen problemen samen en veroorzaken sociaaleconomische gevolgen. De aanpak richt zich ook op verwante beleidsvelden, zoals participatie en inclusie, en sluit aan bij de visie van het OKB, waarin ouderbetrokkenheid belangrijk is. De interventie "Thuis in Taal" maakt het mogelijk om de taalvaardigheid van ouders te vergroten en ondersteunt hen bij het stimuleren van de taal- en geletterdheidsontwikkeling van hun kinderen. Ook het verhogen van de taal- en geletterdheidsvaardigheden van de ouders zelf is een doel, evenals het signaleren van laaggeletterdheid bij ouders. Binnen de samenwerking met OKB en de gezinsaanpak van laaggeletterdheid ligt de opgave om onderwijsprofessionals, zoals pedagogisch medewerkers en leerkrachten, te leren de signalen van laaggeletterdheid te herkennen.

Laaggeletterdheid is een hardnekkig probleem dat vaak, net als armoede, van generatie op generatie wordt doorgegeven. De gezinsaanpak laaggeletterdheid in samenwerking met de Bibliotheek Rivierenland heeft als doel deze cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken. Daarom richt de gezinsaanpak zich primair op het ondersteunen van ouders bij het stimuleren van de taal- en geletterdheidsontwikkeling van hun (jonge) kinderen thuis.

Ouders hebben grote invloed op de taalontwikkeling van hun kinderen, maar veel laaggeletterde ouders hebben niet de vaardigheden om die ontwikkeling op een goede manier te stimuleren. Hierdoor groeit een groep kinderen op in een thuisomgeving waarin hun taalvermogen onvoldoende tot ontwikkeling komt en beginnen ze hun schoolcarrière met een achterstand. Deze achterstand is moeilijk in te halen, waardoor uiteindelijk een forse groep tieners het onderwijs verlaat zonder voldoende taalvaardig te zijn. Wanneer zij later zelf kinderen krijgen, is de kans groot dat ook deze nieuwe generatie opgroeit in een taalarme omgeving.

3.6. Bibliotheek en de GGG

Binnen het onderwijskansenbeleid is de bibliotheek een belangrijk beleidsterrein en partner waarmee wordt samengewerkt. De bibliotheek in Tiel biedt verschillende programma's en producten gericht op het creëren van een doorgaande leeslijn. Met de doorgaande leeslijn wil de Bibliotheek meer bewustzijn creëren bij ouders en professionals over hun rol bij de taalontwikkeling en te zorgen voor meer (voor)leesplezier. Daarbij horen de volgende doelen:

- Stimuleren van leesplezier en leescompetentie bij kinderen;
- Belang van taalvaardigheid bij kinderen onder de aandacht brengen bij ouders; en
- Deskundigheidsbevordering van professionals in het onderwijs.

Daarnaast wordt er in samenwerking met Bibliotheek Riviereland gestart aan de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid (GGG). Deze aanpak heeft als doel de cyclus van laaggeletterdheid te doorbreken en richt zich daarom op het ondersteunen van ouders in hun eigen taalontwikkeling en stimuleren van de taalontwikkeling van hun kind.

3.7. NPO-middelen

De coronapandemie heeft cognitieve en emotionele achterstanden veroorzaakt bij kinderen en jongeren in Tiel. Het onderwijs richt zich op het inhalen van cognitieve achterstanden, terwijl de gemeente verantwoordelijk is voor het wegwerken van emotionele achterstanden, met extra aandacht voor kinderen uit kwetsbare gezinnen met een lage sociaaleconomische status. Kinderen en jongeren hadden door de coronamaatregelen weinig sociaal contact en er waren minder sociale activiteiten. Beide heeft vaak een negatieve invloed op de sociaal emotionele ontwikkeling.

In Tiel wordt gezamenlijk met schoolbesturen, scholen, kinderopvang, sport, cultuur, welzijn, JGZ en schoolmaatschappelijk gewerkt aan een programma gericht op het ondersteunen van de jeugdige op sociaal-emotioneel gebied. Om een effectief programma te realiseren, is samenwerking in netwerken en het realiseren van doorgaande lijnen noodzakelijk. Daarnaast willen we een duurzame set maatregelen optuigen met de NPO-middelen door aan te sluiten bij wat er al wordt gedaan en dit beter te bestendigen en door te ontwikkelen. Het NPO-programma richt zich op het ondersteunen van de sociaal-emotionele ontwikkeling, het vergroten van het welbevinden en zelfvertrouwen, het verhogen van de veerkracht, de ouderbetrokkenheid en het ondersteunen van gezinnen.

3.8. Gelijke Kansen Alliantie (GKA)

De Gelijke Kansen Alliantie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap werkt samen met de gemeente Tiel om kansengelijkheid te bevorderen en talent maximaal te ontwikkelen door middel van een GKA-agenda 2018-2021. We werken hierin samen met de besturen primair onderwijs (OPO-R, SKOR en CPOB), bestuur voortgezet onderwijs RSG Lingecollege en andere lokale partners. Voor de jaren 2022-2024 is er een addendum opgesteld waarin aanvullende interventies en afspraken over de voortzetting en uitbreiding van deze samenwerking zijn opgenomen. Dit addendum draagt bij aan de doorontwikkeling van de pilot De Overstap 10-14. Het doel van De Overstap 10-14 Tiel is het bevorderen van kansengelijkheid. Dit gebeurt door met leerlingen gericht te werken aan taalvaardigheid, kennis van de wereld, de sociaal-emotionele ontwikkeling, studievoordigheden en het moment van selectie voor een schoolniveau uit te stellen.

3.9. Kansrijke Start

In september 2018 werd het landelijke actieprogramma Kansrijke Start vanuit het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gelanceerd. Ondersteunt vanuit dit landelijke actieprogramma is er in 2019 in Tiel een lokale coalitie Kansrijke Start gevormd met professionals uit het sociale en het medische domein. Het doel van Kansrijke Start is om meer kinderen in de gemeente Tiel een kansrijke start te geven en daarmee uiteindelijk gezondheidsverschillen te verkleinen. (Aanstaande) ouders in kwetsbare omstandigheden worden zo snel mogelijk gezien en zo nodig ondersteund. Met de lokale coalitie zorgen we ervoor dat passende hulp dichtbij is. Dat (aanstaande) ouders een bewuste en

geïnformeerde keuze over hun kinderwens maken. Dat zwangerschappen gezond verlopen en dat ouders de ondersteuning krijgen die nodig is. De thuisomgeving veilig is en er een goede hechting is tussen ouder(s) en kind. Ook de komende jaren blijft de gemeente Tiel investeren in een Kansrijke Start waarmee we een belangrijke bijdrage leveren aan de doorgaande ontwikkelijn van kinderen in de gemeente Tiel.

4. Voor- en vroegschoolse educatie

Voor en vroegschoolse educatie (vve) is onderdeel van het onderwijskansenbeleid. Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel ‘doelgroepkinderen’ genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool en ervoor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen. Voorschoolse educatie is een ontwikkelingsstimulerend programma in de kinderopvang voor peuters vanaf 2,5 jaar met (een risico op) een (taal)achterstand. Voorschoolse educatie wordt aangeboden door vve-gecertificeerde kinderopvangorganisaties en is erop gericht om peuters met een zo klein mogelijke tot geen achterstand aan het basisonderwijs te laten starten. De gemeente maakt met de betrokken partijen afspraken over de uitvoering en de gewenste resultaten. Aandachtspunten zijn op dit moment het bereik van de doelgroep, gemengde peutergroepen en de overgang van voorschoolse educatie naar het basisonderwijs. Voor het monitoren van de kwaliteit van de peuteropvang houdt de gemeente via de GGD-toezicht.

Het doel van VVE is gericht op de uitkomst dat peuters en kleuters zonder of met een kleinere achterstand starten aan groep 3 in het basisonderwijs. Daarom werken onze vroegscholen samen met de voorscholen. Op de vroegscholen in Tiel krijgen kinderen van groep 1 en 2 extra aanbod rondom taal- en woordenschatonderwijs.

Het consultatiebureau in Tiel volgt kinderen en hun ouders al op jonge leeftijd. Zij constateren of een peuter een (risico op) achterstand heeft en gebaat is bij een VVE-aanbod. Wanneer dit het geval is geven zij een VVE-indicatie af. Deze indicatie vindt plaats op basis van de doelgroepdefinitie en een stappenplan met daarin een set indicatoren. De doelgroepdefinitie en stappenplan die in Tiel gebruikt wordt, leest u terug in bijlage 3. Op basis van de huidige doelgroepdefinitie verwachten we dat jaarlijks rond de 180 kinderen een VVE-indicatie krijgen. Gemiddeld genomen maken jaarlijks 135 peuters gebruik van het VVE-programma. Dit is een bereik van 75%. Ook in de komende jaren blijven we inzetten op een hoger bereik door blijvende aandacht voor de toeleiding naar het VVE-aanbod. In Tiel wordt dit uitgevoerd door Mozaïek Welzijnsdiensten.

Kinderen met een VVE-indicatie kunnen in gemeente Tiel bij drie VVE-aanbieders op 10 locaties terecht. Zie bijlage 4 voor meer informatie over de kinderopvangaanbieders in Tiel. Deze locaties zijn verplicht te werken met de Piramide methode, een educatieve aanpak gericht op kinderen tussen de nul en zeven jaar. Deze methode heeft als doel een brede ontwikkeling te stimuleren om (taal)achterstanden te voorkomen.

4.1. Doelen

4.1. Doel 1: Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening

Concrete en meetbare doelstellingen:		
1. Vergroten van het bereik van doelgroepeuters. 2. Vergroten van het bereik van alle peuters naar de peuteropvang of kinderdagopvang.		
Huidige situatie	2023 – 2024	2025 - 2026
Op dit moment is het bereik van doelgroepeuters 75% in Tiel.	Doel is om eind 2024 80% van de doelgroepeuters te bereiken.	Doel is om aan het eind de beleidsperiode in 2026 een bereik van 85% te hebben (landelijk gemiddelde 83%).

Op dit moment gaat 39% van alle peuters in Tiel naar een voorschoolse voorziening zoals peuteropvang.	Doel is om eind 2024 45 % van alle peuters in Tiel naar een voorschoolse voorziening gaat.	Doel is om aan het einde van de beleidsperiode in 2026 in ieder geval 50% van alle peuters in Tiel deelnemen aan een voorschoolse voorziening.
---	---	---

Actie: Toeleidingsprocedure naar voorschoolse voorzieningen verbeteren

Doorgaans stelt de jeugdverpleegkundige van het consultatiebureau Santé Partners tijdens het 18-maanden consult vast of een kind een VVE-indicatie krijgt. Ouders van een kind met een VVE-indicatie hebben de mogelijkheid om door een onderwijsconsulent thuis te worden bezocht. De onderwijsconsulenten van Mozaïek Welzijnsdiensten krijgen als taak ouders informatie te geven over VVE, andere educatieve- en opvoedingsprogramma's (zoals bijvoorbeeld Boekstart) maar ook over het Nederlandse onderwijssysteem. Ook ouders van wie het kind (nog) geen VVE-indicatie heeft en die vragen hebben over het Nederlandse onderwijs kunnen terecht bij de onderwijsconsulenten. Alle kerverse ouders in Tiel-west en Tiel-kern/oost ontvangen daarnaast preventief een brief met informatie over VVE op B1-niveau. Deze ontvangen zij om hen te stimuleren en enthousiasmeren over deelname van hun kind aan VVE.

Onder het evalueren en door ontwikkelen van de toeleidingsprocedure valt ook het verbeteren van de samenwerking tussen Santé Partners en Mozaïek Welzijnsdiensten. Santé geeft de indicaties af en Mozaïek zorgt vervolgens voor de toeleiding. Om het bereik te vergroten en de toeleiding naar VVE effectief te organiseren is een goede samenwerking tussen deze partijen van groot belang. Daarnaast willen we als gemeente inzicht krijgen in de toeleiding voor reguliere peuters om gerichte interventies in te zetten om ook daar het bereik te verhogen. Om ook een verhoging in het bereik van reguliere peuters te bewerkstelligen is extra inzet op het benaderen en werven van deze ouders nodig. Dit kan onder andere door extra afspraken met partners als het consultatiebureau, de uitbreiding van groepen en een financiële prikkel.

Bovenstaande toeleidingsprocedure willen we in de nieuwe beleidsperiode graag evalueren en aanpassen waar nodig. Vervolgens willen we de hele procedure van 0 tot 6 jaar oud in een duidelijke procesbeschrijving vormgeven.

Actie: Onderzoeken of het voorschoolse aanbod ook mogelijk gemaakt kan worden voor peuters vanaf 2 jaar.

Op dit moment is het aanbod voor voorschoolse educatie beschikbaar voor peuters vanaf de leeftijd van 2,5 jaar oud. In Tiel zouden we graag willen onderzoeken of het mogelijk is deze leeftijd te verlagen naar 2 jaar. Dit gaan we doen door een verkennend onderzoek samen met de kinderopvangorganisaties, het consultatiebureau en Mozaïek Welzijnsdiensten. Waarbij in kaart wordt gebracht wat het organisatorisch en financieel gaat vragen, om te bepalen of het vervroegen van de leeftijd naar 2 jaar haalbaar, realistisch en gewenst is in de gemeente.

Actie: Meer integreren van de Peutermonitor in ons beleid en de toeleiding tot VVE om bij te sturen op het bereik en de toeleiding te verbeteren.

Sinds 2020 maken we in de gemeente Tiel gebruik van de Peutermonitor van Innovatienul13. Middels deze Peutermonitor hebben we meer inzicht in het bereik van doelgroeppeuters, in het voorkomen van segregatie en het geeft de gemeente financieel inzicht. We kunnen daardoor beter en directer sturen op ons bereik en non-bereik van doelgroeppeuters. Met deze informatie kan vervolgens de toeleiding naar VVE worden verbeterd. Het opzetten van deze monitor heeft veel tijd gekost en is een waardevolle toevoeging voor de toeleiding naar VVE. We willen de komende jaren de datalevering verbeteren om betrouwbare gegevens uit de monitor te kunnen halen. Dit vormt immers de basis voor ons beleid. Daarnaast willen we met de gegevens uit de Peutermonitor *de reden van niet*

deelname van ouders in kaart brengen, zodat de toeleiding zich hierop kan richten en we het bereik nog verder kunnen vergroten.

4.2. Doel 2: Zoveel mogelijk Tielse kinderen groeien op in een taalrijke (thuis)omgeving

Concrete en meetbare doelstellingen:

1. Vergroten van kennis en vaardigheden van ouders over de taalontwikkeling van hun kind door het organiseren van laagdrempelige ouder-kind activiteiten. 2. Afstemming en samenwerking verstevigen tussen Leerhuis en VVE organisaties door monitoring van aanmeldingen bij leerhuis Tiel en specifieke projecten gezinsaanpak 3. Voorschoolse voorzieningen hebben een plan van aanpak om ouderbetrokkenheid te stimuleren.		
Huidige situatie	2023 – 2024	2025 - 2026
Op dit moment hebben (de meeste) scholen en kinderopvangorganisaties zelf afspraken en doelen rondom ouderbetrokkenheid. Maar zijn er nog geen eenduidige afspraken en/of visie op ouderbetrokkenheid en signaleren/doorverwijzing.	Eind 2024 is het doel dat de aanpak Thuis in Taal op verschillende plekken in de gemeente Tiel is geïmplementeerd, zowel op de VVE-peuteropvang (in ieder geval 60%) als op de VVE-scholen (in ieder geval 40%). Daarnaast is er een gezamenlijk visie opgesteld over een taalrijke (thuis)omgeving in samenwerking met ouders. Waarbij er wordt gekeken naar de signalerende rol die scholen en kinderopvangorganisaties kunnen gaan spelen bij ouders/verzorgers.	Eind 2026 zijn de bovenstaande doelen behaald en geïmplementeerd in de gemeente Tiel. Dat betekent dat Thuis in Taal is geïmplementeerd is in 80% van de VVE-peuteropvang groepen en in 60% van de VVE-scholen. Daarnaast wordt de integrale visie op een taalrijke (thuis)omgeving in samenwerking met ouders, uitgevoerd en spelen scholen en kinderopvangorganisaties een belangrijke signalerende rol in samenwerking met gemeente, wijkteams en de gezinsaanpak.

Actie: Inzetten van het project Thuis in Taal en VVE Thuis om ouders meer te betrekken bij de (taal)ontwikkeling van hun kind.

In dit onderwijskansenbeleid ligt de focus op voorkomen in plaats van genezen. Het betrekken van ouders bij de ontwikkeling van hun kind kan dan niet ontbreken. Actieve betrokkenheid van ouders is namelijk één van de belangrijkste factoren voor de ontwikkeling en het schoolsucces van kinderen. Toch is er sprake van gezamenlijk partnerschap, want ouderbetrokkenheid is een verantwoordelijkheid van ouders én de voor- en voorschoolse voorzieningen. Het streven is om gezamenlijk kinderen de benodigde leeromgeving te bieden waarin zij zich optimaal kunnen ontplooiën.

Naast het betrekken van ouders is het de wens om de blik op taal te verbreden. Taal wordt namelijk niet alleen verworven door middel van lezen, schrijven en praten. Ook via andere activiteiten, zoals sport, kunst en cultuur. We willen taal leuk te maken en daarmee de interne motivatie van kinderen om zich te ontwikkelen in taal onbewust te vergroten.

Om bovenstaande te kunnen realiseren gaan we in Tiel de aanpak *Thuis in Taal* implementeren. *Thuis in Taal* is een wetenschappelijk onderbouwde aanpak voor taalversterking van jonge kinderen. De sleutel is het stimuleren van een goede samenwerking tussen pedagogisch medewerkers en/of leerkrachten met ouders. Daarnaast zal de pilot *VVE Thuis* worden voortgezet en mogelijk uitgebreid.

Deze interventie richt zich direct op de ouders, om hen kennis en vaardigheden te leren om de taalontwikkeling van hun kind te ondersteunen.

Een derde programma gericht op ouders is de *Gezinsaanpak* uitgevoerd door de Bibliotheek. De *Gezinsaanpak* richt zich op het ondersteunen van ouders bij het stimuleren van de taal- en geletterdheidsontwikkeling van hun kinderen (0-6 jaar) en kan ook ingezet worden voor het verhogen van het taal- en geletterdheidsniveau van de ouders zelf. Daarnaast wordt er gesignaleerd, doorverwezen en waar mogelijk ondersteund. Voor de komende beleidsperiode wordt deze aanpak doorgezet en verder ontwikkeld. Belangrijk is samenwerking en afstemming met de twee andere programma's gericht op ouders en gezinnen om te zorgen voor verbinding. Daarvoor is het belangrijk om een gezamenlijke visie op het samenwerken met ouders op te stellen, dit zal via de Gemeentelijke Gezinsaanpak Geletterdheid (zie paragraaf 3.6) lopen waar de gemeente Tiel aan deelneemt.

4.3. Doel 3: De kwaliteit van onze voorschoolse- en vroegschoolse voorzieningen voldoet aan de wettelijke eisen en de gemeentelijke resultaatafspraken waardoor alle doelgroepkinderen zich ontwikkelen binnen hun eigen mogelijkheden

Concrete en meetbare doelstellingen:		
1. Doel is dat minimaal 75% van de kinderen die voor- en vroegschoolse educatie gevolgd hebben, beschikken over een adequaat taal en rekenniveau om vervolgonderwijs te kunnen volgen.		
Huidige situatie	2023 – 2024	2025 - 2026
De huidige resultaatafspraken komen uit 2018 en zijn daarmee verouderd.	Eind 2024 zijn er nieuwe resultaatafspraken gemaakt in de gemeente Tiel en is er een start gemaakt aan de implementatie van de afspraken.	Aan het eind van de beleidsperiode in 2026 zijn er resultaatafspraken geïmplementeerd en gemonitord met als doel dat minimaal 75% van de kinderen een adequaat niveau beheersen voor het vervolg op de basisschool. Ook zullen de afspraken jaarlijks worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Actie: De gemeente stelt nieuwe resultaatafspraken op met kinderopvangorganisaties. Het gaat om afspraken over kwaliteit, samenwerking en niveauontwikkeling van doelgroepkinderen. Daarnaast worden de uitkomsten gemonitord om zo inzichtelijk te hebben welke onderdelen aandacht behoeven.

Sinds de afschaffing van de verplichte CITO-kleutertoetsen moest er worden nagedacht over een andere manier om de ontwikkeling van kleuters te monitoren. Ook bij peuters op de voorscholen wordt niet tot nauwelijks getoetst en met name gewerkt met observatiesystemen als kindvolgsysteem. Veel (voor)scholen hebben daarnaast verschillende kindvolgsystemen waardoor het lastiger is om de resultaatafspraken te meten. Om eenduidige en meetbare resultaatafspraken over een adequaat reken- en taalniveau voor peuters en kleuters te formuleren beogen we de volgende uitgangspunten en voorwaarden aan te houden (goab.eu):

- Uitgangspunt 1: Ieder systeem meet de ontwikkeling van een peuter of kleuter
 - Voorwaarde 1: Ieder systeem kan aangeven of het kind achterblijft in ontwikkeling
- Uitgangspunt 2: VVE heeft als hoofddoel om achterstanden te verkleinen/weg te werken
- Uitgangspunt 3: We meten apart wat voorscholen toevoegen en wat scholen toevoegen

- Uitgangspunt 4: Het is inzichtelijk hoe het kind de instelling/kleutergroep instroomt en hoe het de instelling/de kleutergroep uitstroomt

Er worden binnen de gemeente afspraken gemaakt over de manier waarop de resultaten gemonitord worden en welke gegevens de voor- en vroegscholen daarvoor aanleveren.

Actie: Er wordt gekeken naar de mogelijkheden van het organiseren van een VVE plusgroep.

In de afgelopen jaren is er een toename geweest van de zorgproblematiek op de VVE-groepen. Hierdoor is er een grotere druk komen staan op de pedagogisch medewerkers en de kwaliteit van VVE. Dit gaat ten koste van zowel de peuters die extra zorg nodig hebben, als de andere peuters in de groep. Een mogelijke oplossing is het organiseren van een voorschoolse plusgroep voor peuters met specifieke zorgbehoeften. Waarbij hoogopgeleide pedagogisch medewerkers extra aandacht aan taal, motoriek en sociaal-emotionele ontwikkeling aan een kleine groep doelgroeppeuters geven. Zodat deze kinderen kunnen doorstromen naar het reguliere basisonderwijs. Het realiseren van een vve plusgroep vraagt veel op organisatorisch en financieel gebied. Daarom is het belangrijk om eerst een analyse te maken van de situatie in Tiel. Om vervolgens met de betrokken partners te kunnen bepalen of dit de passende stap is om het doel te bereiken.

4.4. Doel 4: Er is minder segregatie in de voor- en voorschoolse voorzieningen

Concrete en meetbare doelstellingen:		
1. Het creëren van gemengde groepen reguliere- en doelgroeppeuters om segregatie te voorkomen. 2. Er komen afspraken over de verdeling van doelgroeppeuters over de peutergroepen om de verhoudingen gericht op gemengde groepen te stimuleren.		
Huidige situatie	2023 – 2024	2025 - 2026
Op dit moment bestaan de peutergroepen uit 80% doelgroeppeuters en 20% reguliere peuters.	Eind 2024 bestaan de peutergroepen uit maximaal 75% doelgroeppeuters en minimaal 25 % reguliere peuters. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt en geïmplementeerd over het voorkomen van segregatie in voorschoolse voorzieningen. Er wordt geëvalueerd of deze afspraken effectief zijn.	Eind 2026 bestaan de peutergroepen uit maximaal 70 % doelgroeppeuters en minimaal 30 % reguliere peuters. Er zijn afspraken gemaakt welke effectief zijn gebleken, deze afspraken dragen de komende jaren bij aan de vermindering van segregatie.

Actie: Creëren van een ruim en dekkend aanbod van VVE- en reguliere peuteropvang zodat elk kind terecht kan komen op zijn of haar gewenste plaats.

Om een dekkend aanbod te creëren is het eerst van belang om goed in kaart te brengen en te monitoren hoe de huidige VVE-groepen eruit zien. Aan de hand van deze informatie kunnen we beleid opstellen om gemengde groepen te stimuleren; bijvoorbeeld door meer sturing in de toelidingsprocedure of door het uitbreiden van de VVE-groepen om het aantal doelgroeppeuters per groep terug te brengen.

Actie: Afspraken maken tussen de gemeente, kinderopvangorganisaties en school om segregatie zoveel mogelijk tegen te gaan.

Om toenemende segregatie in het onderwijs tegen te gaan is het van belang om als gemeente met kinderopvangorganisaties en scholen maatregelen te nemen om het onderwijs een ontmoetingsplek te laten zijn voor kinderen met verschillende achtergronden. Door in de voor- en voorschoolse

periode al te starten met een duidelijke aanpak gericht op het uitgangspunt om segregatie tegen te gaan, wordt een basis gelegd voor diversiteit en inclusiviteit voor het basisonderwijs.

Actie: Kennis vergaren en uitkomsten monitoren om erachter te komen wat het beste werkt tegen segregatie in de voor- en vroegschoolse voorzieningen.

Het is belangrijk om de afspraken die worden gemaakt en maatregelen die worden genomen om segregatie tegen te gaan, goed worden gemonitord om kennis op te bouwen over welke interventies effectief zijn. Middels de Peutermonitor kan er worden gekeken naar doelgroep- en reguliere peuters op wijkniveau. Hiermee kan in kaart worden gebracht wat de opbrengsten zijn van de afspraken en maatregelen die worden opgesteld tegen segregatie.

5. Basisonderwijs en buitenschoolse activiteiten

De voorschoolse voorzieningen zijn een goede voorbereiding op het basisonderwijs. Er is de afgelopen jaren al hard gewerkt aan de doorgaande lijn van het voorschoolse aanbod met de basisschool. Vooral voor doelgroepkinderen lijkt dit van groot belang om resterende achterstanden in te halen (Slot & Leseman, 2019). Dit vraagt om een inhoudelijke samenwerking tussen voor- en vroegschoolse voorzieningen en het basisonderwijs. De komende jaren zal daarom de huidige inzet met betrekking tot de doorgaande lijn worden voortgezet door het voortzetten van de subsidie voor vroegschoolse voorzieningen en de inzet van een VVE-coördinator.

Vanuit zowel wettelijke als sociale verplichting draagt gemeente Tiel bij aan de ondersteuning in het basisonderwijs, gericht op het verminderen van (taal)achterstanden bij kinderen van 6-12 jaar. Hierin heeft de gemeente Tiel een faciliterende rol om extra aanbod te kunnen realiseren door middel van gemeente-brede-interventies. Voor basisschoolkinderen tot 12 jaar met een leerachterstand vanwege een specifieke stoornis of taalontwikkeling stoornis in het regulier basisonderwijs, heeft gemeente Tiel een divers aanbod aan OKB-middelen beschikbaar. Samen met de schoolbesturen van het basisonderwijs in Tiel is er een effectief aanbod gecreëerd rondom het voorkomen en/of verminderen van onderwijsachterstanden (zie par 1.3 en bijlage 2) in de basisschoolleeftijd welke zal worden voortgezet.

5.1. Doelen

5.2. Doel 5: Er is minder segregatie in het basisonderwijs en er worden gelijke kansen gecreëerd voor kinderen die opgroeien in achterstandsituaties.

Concrete en meetbare doelstellingen:

1. Opstellen van afspraken en doelen in het kader van de doorlopende lijn basisonderwijs en voortgezet onderwijs, door onder andere het uitbreiden en door ontwikkelen van het 10-14 onderwijs in Tiel.
2. Meer sport- en culturele activiteiten met een taalcomponent organiseren om deelname laagdrempelig en toegankelijker te maken voor kinderen uit lage SES-gezinnen.

Huidige situatie	2023 – 2024	2025 - 2026
In het kader van de doorgaande lijn werken op dit moment de PO-besturen van Tiel samen met het VO-bestuur van Tiel rondom de pilot 10-14 De Overstap. Daarnaast worden er incidenteel sport- en cultuuractiviteiten georganiseerd.	Het doel is om eind 2024 een uitgebreide evaluatie te hebben uitgevoerd rondom het 10-14 onderwijs in Tiel en duidelijk te hebben hoe het vervolg zal worden vormgegeven. Daarnaast wordt er integraal gewerkt aan een structureel sport-, cultuur- en mentaal welbevinden aanbod in Tiel.	Eind 2026 zijn de bovenstaande doelen behaald en geïmplementeerd in de gemeente Tiel. Dit betekent dat er een visie op de doorgaande lijn van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs ligt met een daarbij passend aanbod aan interventies en activiteiten.

Actie: Er wordt meer nadruk gelegd op het in kaart brengen van segregatie op basisscholen waardoor er beleid kan worden opgesteld passend bij het voorkomen van segregatie.

De gemeente Tiel wil segregatie in het basisonderwijs tegengaan. Segregatie op basis van sociaaleconomische status kan leiden tot ongelijke toegang en kwaliteit van VVE aanbod en onderwijs. Ook heeft de SES van ouders invloed op de schoolkeuze van een kind. Een toenemende gesegregeerde samenleving, en dus ook in het onderwijs, betekent dat verschillende groepen kinderen elkaar minder tegenkomen en daardoor minder van elkaar leren. Dit heeft negatieve invloed op de ontwikkeling van het kind met een achterstand. Kinderen met een achterstand leren meer met de aanwezigheid van kinderen zonder een achterstand (Eikelenboom, 2011). Daarom is het van belang om de segregatie op basisscholen in kaart te brengen en hier actief op te gaan sturen in het beleid. Ook in samenhang met de beleidsterreinen kinderarmoede en de gelijke kansen alliantie.

Actie: Het huidige aanbod van de schoolbesturen CPOB, OPO-R en SKOR continueren en door ontwikkelen.

Zoals omschreven in de inleiding (paragraaf 1.3 en bijlage 2) heeft de gemeente Tiel in samenwerking met de PO-schoolbesturen een breed en effectief aanbod rondom het voorkomen en/of verminderen van onderwijsachterstanden. Deze goede samenwerking met de PO-besturen willen we de komende jaren doorzetten en bestendigen. Jaarlijks zal samen met hen worden bepaald welke activiteiten van belang zijn om binnen het beschikbare budget voort te zetten en of te vernieuwen. Ook in afstemming met NPO- en GKA-middelen.

Actie: Wereld vergroten voor kinderen die opgroeien in kansarme situaties door de inzet van Petje Af en IMC-basis.

Sinds een aantal jaar werkt de gemeente Tiel samen met het project Petje Af. De interventie Petje Af is gericht op het motiveren van kinderen in achterstandsituaties om toekomstkansen te benutten. Door het organiseren van opleidingsbijeenkomsten probeert Petje Af kinderen te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid in de maatschappij waarin zij leven. Belangrijk is om de komende jaren de opbrengsten van Petje Af duidelijk in kaart te brengen en nog meer de samenwerking met de schoolbesturen te stimuleren om het aanbod goed op elkaar te laten aansluiten.

Naast Petje Af is in 2022 gestart met IMC-basis op twee scholen in achterstandswijken in Tiel. IMC-basis vergroot het wereldbeeld en het toekomstperspectief van kinderen door thematisch te werken aan participatie in de maatschappij. Met IMC-basis willen de scholen kinderen een goede en stevige basis bieden en hen voorbereiden op participatie in de maatschappij. De komende jaren wordt er gekeken naar de effectiviteit van IMC in Tiel om te bepalen hoe we dit project kunnen door ontwikkelen.

Actie: De samenwerking met de GKA in Tiel voortzetten en het project *De Overstap 10-14* verder ontwikkelen samen met de betrokken partijen.

Er is begonnen in 2021-2022 met een buitenschools aanbod voor leerlingen van groep 8. Zij krijgen 2 uur per week extra les op het Lingecollege van een leraar uit het basisonderwijs en een docent van het Lingecollege. In 2022-2023 is daarnaast een Brede Brugklas gestart: leerlingen van De Overstap 10-14 zitten in een eigen klas van het Lingecollege en stromen daarna uit naar hun uiteindelijke onderwijsniveau binnen het Lingecollege. De komende jaren is het belangrijk om de resultaten van de pilot goed te monitoren en de ontwikkeling van de leerlingen in kaart te brengen samen met de projectleiding en stuurgroep. Aan de hand van deze evaluaties kan er worden beoordeeld hoe we de doorontwikkeling van het project willen vormgeven.

Actie: Het mogelijk maken van buitenschoolse activiteiten rondom cultuur, sport en wereldoriëntatie zodat kinderen uit gezinnen met een lage SES gelijke kansen krijgen.

Gratis buitenschoolse activiteiten bieden een unieke meerwaarde voor de inclusie van kinderen uit gezinnen met een lage SES. Deze activiteiten zijn niet alleen gericht op het verbeteren van de algemene vaardigheden en kennis van de kinderen, maar ze bieden ook de mogelijkheid om nieuwe ervaringen op te doen en sociale vaardigheden te ontwikkelen. Bovendien bieden deze activiteiten een ondersteuning voor gezinnen die anders niet in staat zouden zijn om hun kinderen deze ervaringen te bieden. Hierdoor wordt de kloof tussen kinderen uit gezinnen met hoge en lage inkomens verkleind en wordt een eerlijker speelveld met kansen gecreëerd. Daarnaast zorgt het aanbod van laagdrempelige buitenschoolse activiteiten voor meer toegankelijkheid, waardoor segregatie wordt tegengegaan.

6. Uitvoering

6.1. Overlegvormen

Een beleid gericht op onderwijskansen vergt een intensieve en gerichte samenwerking van betrokken partners. Om deze samenwerking te waarborgen zijn er twee werkgroepen in het leven geroepen:

- **Onderwijskansen-werkgroep.** Deze werkgroep houdt zich bezig met het bespreken van huidig beleid, inhoudelijke thema's, kwaliteit, wachtlijsten en de peutermonitor.
- **VVE-coördinatorenoverleg.** Dit overleg richt zich op het uitvoeren van het VVE-beleid en op inhoudelijk- en kwaliteitsvraagstukken binnen VVE.
- In het onderstaande overzicht staan alle overlegvormen:

Overlegvorm	Deelnemers	Frequentie
Onderwijskansen-werkgroep	Alle partners die betaald worden uit het onderwijskansenbeleid. Vertegenwoordigers van: Jeugdgezondheidszorg, onderwijsconsulenten Mozaïek, door de gemeente gesubsidieerde voorschoolse voorzieningen, schoolbesturen primair onderwijs, adviseur gemeente	4 keer per jaar
VVE-coördinatorenoverleg	Pedagogisch beleidsmedewerkers, internbegeleiders van VE-scholen, jeugdverpleegkundige, de gemeente en de VVE coördinator.	4 keer per jaar
Afstemmingsoverleg Jeugd en Onderwijs	Beleidsadviseurs Jeugd en Onderwijs gemeente Tiel	Elke week
Beleidsoverleg Jeugd/Onderwijs en uitvoering	Beleidsadviseurs Jeugd en Onderwijs gemeente Tiel, uitvoering zoals jeugdconsulenten, leerplichtambtenaar	Elke maand

6.2. Monitoring

De gemeente Tiel monitort de resultaten van de inzet op de onderwijsachterstanden in Tiel. Alle betrokken partijen in Tiel werken samen rond het onderwijskansenbeleid. Er is daarbij contact bij geplande overleggen, maar ook op andere momenten weet men elkaar te vinden. De monitoring gaat na of gewenste uitvoering gerealiseerd is, of de verwachte resultaten gehaald zijn en vooral waarom dat wel of niet gelukt is. Dit wordt gedaan door een tussentijdse kwalitatieve evaluaties in gesprekken met de partners. Wat en hoe we willen monitoren en evalueren staat per doel uitgewerkt in bijlage 5.

Concreet betekent dat het volgende voor de monitoring:

1. De gemeente vraagt partijen bij hun subsidieaanvraag helder aan te geven welke doelen ze willen bereiken die aansluiten bij het onderwijskansenbeleid. Bij de verantwoording vraagt de gemeente de partij om toe te lichten of dit doel behaald is en welke factoren van invloed waren op het resultaat.
2. We bespreken eventuele aanpassingen tijdens een jaarlijkse bijeenkomst met de partners. Zo kan voor het volgende schooljaar besloten worden of er zaken gewijzigd moeten worden.
3. Gebruik maken van de Peutermonitor. Middels de Peutermonitor kunnen we ons bereik en non-bereik goed in kaart brengen en monitoren, en aan de hand van deze gegevens in gesprek met de kinderopvangorganisaties, Mozaïek en JGZ.
4. Tussentijdse en jaarlijkse evaluaties met alle OKB-partners.
5. Als onderdeel van onze beleidscyclus is het evalueren van onze inspanningen op het gebied van Onderwijskansenbeleid (OKB) van groot belang. We ondersteunen onze OKB-partners bij het uitvoeren van verschillende activiteiten en voorzieningen om kinderen in Tiel met een (risico op) taalachterstand te bereiken en deze achterstanden te voorkomen of te verminderen. Om het zicht op de resultaten van ons beleid en activiteiten te versterken voeren we regelmatig, en in samenwerking met onze OKB-partners, een integrale evaluatie uit.
6. De uitkomsten van de monitoring en evaluatie van alle partners worden met elkaar gedeeld in de Onderwijskansenwerkgroep.

Naast deze tussentijdse monitor momenten zal tijdens de beleidsperiode tweemaal een evaluatie worden uitgevoerd door een externe partij. Door de evaluatie te laten uitvoeren door een externe partij is de onpartijdigheid en betrouwbaarheid van de evaluatie gewaarborgd. De eerste evaluatie vindt plaats na de eerste twee jaar (eind 2024), ter controle of de koers van het huidige beleid gevolgd wordt en nog toereikend is. De tweede evaluatie wordt uitgevoerd aan het einde van de beleidsperiode, eind 2026.

7. Financiën

Gemeenten ontvangen ieder jaar een specifieke uitkering, dit betekent dat deze rijksuitkering alleen voor het specifiek benoemde doel (onderwijsachterstanden) uitgegeven mag worden. Dit budget wordt jaarlijks bepaald aan de hand van de achterstandsscores van de gemeenten twee en drie jaar eerder.

In september ontvangt de gemeente de voorlopige beschikking voor het komende kalenderjaar. Op dit moment is de precieze omvang van het budget voor 2024 daarom nog onduidelijk. Daarnaast is het mogelijk om 50% van het budget van 2022 aan overgebleven middelen uit de vorige beleidsperiode meenemen naar de volgende beleidsperiode 2023-2026. Dit is verdeeld over de gehele beleidsperiode en staat in onderstaande inkomstentabel aangegeven bij 'Doorschuif voorgaande jaren'.

Hieronder worden de verwachte inkomsten en verwachte uitgaven voor de komende jaren geschetst.

Verwachte inkomsten OKB		(bedragen in € 1.000 en prijspeil 2023)			
2023-2026		2023	2024	2025	2026
Verwachte inkomsten specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		2.227	2.227	2.227	2.227
Doorschuif voorgaande jaren		280	280	280	280
Totale inkomsten		2.507	2.507	2.507	2.507

Verwachte uitgaven OKB 2023-2026	2023	2024	2025	2026
Voorschoolse educatie	800	850	900	950
Subsidieregeling Onderwijskansenbeleid	1.382	1.332	1.292	1.252
Advisering en coördinatie	75	75	65	55
Monitoring en evaluatie		35		40
Ontwikkelbudget	250	215	250	210
Totale uitvoeringskosten	2.507	2.507	2.507	2.507

Bij de verwachte uitgaven streven we ernaar vanaf 2023 het bereik van het aantal doelgroepeuters te vergroten, van 75% naar 85%. Dit betekent dat de kosten voor Voorschoolse Educatie zullen stijgen de komende jaren. Voorschoolse educatie is onze wettelijke verplichting als gemeente, activiteiten om onderwijskansen in het basisonderwijs te vergroten zijn optioneel. Daarom zal er uit het budget voor de Subsidieregeling Onderwijskansenbeleid stapsgewijs geld moeten stromen naar de toegenomen kosten voor Voorschoolse Educatie. De daadwerkelijke kosten voor voorschoolse educatie kunnen echter lager uitvallen wanneer het bereik lager is.

Daarnaast is er uit de vorige beleidsperiode budget overgebleven. Dit budget willen we gebruiken als Ontwikkelbudget voor de komende jaren om de genoemde doelen en acties in hoofdstuk 4 en 5 van dit beleidsplan.

Voor de jaren 2024 en 2026 is er tot slot ook budget opgenomen voor de Monitoring en Evaluatie van het onderwijskansenbeleid. Zoals beschreven in paragraaf 6.2. zal eind 2024 een tussenevaluatie en eind 2026 een algehele evaluatie worden uitgevoerd door een externe partij.

8. Begrippenlijst

Bereik doelgroepeuters	Het aantal ve-geïndiceerde kinderen in de door de gemeente benoemde ve-leeftijd dat een ve-aanbod volgt / totaal aantal ve-geïndiceerde kinderen in de door de gemeente benoemde ve-leeftijd. (bron: goab.eu)
Doelgroepeuters	kinderen die in aanmerking komen voor een VVE-peuterplaats en VVE-programma, op basis van de door het consultatiebureau afgegeven VVE-indicatie.
Brede School Academie (BSA)	Extra les buiten schooltijd voor talentvolle kinderen uit de groepen 6, 7 en 8. Twee middagen in de week krijgen zij uitstekend onderwijs van een inspirerende leerkracht. De kinderen krijgen uitdagende opdrachten op het gebied van woordenschat, begrijpend lezen en kennis van de wereld. Deze onderwerpen zijn gekozen omdat dit belangrijke voorwaarden zijn voor een succesvolle schoolloopbaan. Er is maar een beperkt aantal plaatsen op de Brede School Academie. Daarom vindt er een voorselectie plaats.
Gemengde peutergroep	VVE-groep die bestaat uit VVE-geïndiceerde kinderen en niet VVE-geïndiceerde kinderen.
Gemeentelijke resultaatafspraken	Artikel 160 van de WPO lid 1b stelt dat Burgemeester en wethouders minstens een keer per jaar overleg voeren en zorg dragen voor het maken van afspraken over de resultaten van

	vroegschoolse educatie. Artikel 160 artikel 2 lid b zegt dat Burgemeester en Wethouders deze afspraken moeten maken met de bevoegde gezagsorganen van scholen. Verder staat dat alle partijen meewerken aan de totstandkoming van de afspraken.
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst, de GGD verzorgt de jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar en logopedie
IMC-basis	Stichting IMC Weekendschool staat al sinds de oprichting in 1998 voor onderwijsvernieuwing en biedt motivatie-gericht, aanvullend onderwijs aan kinderen uit die wijken waar dat het hardst nodig is. In het reguliere basisonderwijs geïntegreerd met het programma IMC Basis.
JGZ	De Jeugdgezondheidszorg doet bij alle kinderen preventief onderzoek en begeleidt ouder en kind in de lichamelijke, cognitieve en psychosociale ontwikkeling van het begin van de zwangerschap tot 18 jaar.
Kinderopvangorganisatie	Het bedrijfsmatig en anders dan om niet verzorgen, opvoeden en op bijdragen aan de ontwikkeling van kinderen tot de eerste dag van de maand waarop het voortgezet onderwijs voor die kinderen begint
Kinderopvangtoeslag (KOT)	de tegemoetkoming van de Belastingdienst bedoeld als gedeeltelijke bijdrage in de kosten voor in het Landelijk Register Kinderopvang geregistreerde kinderopvang.
OKB	Onderwijskansenbeleid. Dit beleid richt zich op het verbeteren van de onderwijsprestaties van kinderen. Het accent van het beleid ligt op de voor- en vroegschoolse periode (VVE).
Ouderbetrokkenheid	Alle vormen van belangstellende betrokkenheid van de ouders bij de begeleiding van hun eigen kind, bij de groep waarin hun kind zit en bij de peuterspeelzaal of school als geheel en alle vormen van belangstellende betrokkenheid van de voorschoolse instelling of school bij de thuissituatie van het kind.
Pedagogisch beleidsmedewerker	HBO-geschoolde medewerkers op de kinderopvang die bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van de opvang.
Taalachterstand	Een taalachterstand door onvoldoende blootstelling aan de eerste taal van een kind. Met de 'eerste taal' van een kind wordt de meest gesproken taal bedoeld. Het kan voorkomen bij kinderen die worden opgevoed in een andere taal, maar het kan ook worden veroorzaakt bij kinderen met Nederlands als eerste taal met wie weinig of slecht Nederlands wordt gesproken.
Toeleiding VVE	Met toeleiding bedoelen we extra activiteiten naast werving om ouders extra informatie of ondersteuning te bieden bij het aanmelden van hun kind bij een voorschoolse voorziening. Hierbij gaat het dus vooral om een individuele aanpak.
VVE	Voor- en vroegschoolse educatie. Aanbod voor kinderen van 2,5 tot 4 jaar waarin op gestructureerde en samenhangende wijze activiteiten worden aangeboden gericht op het stimuleren van de

	ontwikkeling van kinderen op het gebied van rekenen, taal, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.
Wet OKE	De Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie. De Wet OKE stuurt aan op meer en betere voorschoolse educatie in de kinderopvang en peuterspeelzalen. Voor gemeenten betekent dit dat zij de wettelijke verantwoordelijkheid krijgen om een goed voorschools aanbod te bieden aan alle jonge kinderen met een (taal)ontwikkelingsachterstand.
Wet op Primair Onderwijs	De WPO vertelt hoe in grote lijnen het basisonderwijs in Nederland eruit moet zien en geregeld moet worden.
Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang	Het doel van de wet IKK is dat de kwaliteit van de kinderopvang verbetert. Dit zie je terug in een aantal nieuwe regels, aanscherping van bestaande regels en in de nadruk die gelegd wordt op de professionaliteit.

Bijlagen

Bijlage 1: Wettelijk kader Onderwijskansenbeleid

Binnen dit wettelijk kader zijn de volgende artikelen voor OKB belangrijk om uit te lichten:

- **Artikel 158. Activiteiten voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal.**
Volgens Artikel 158 zijn gemeenten niet wettelijk verplicht, maar hebben de keuze om taalactiviteiten (mee) te financieren die bedoeld zijn om onderwijsachterstanden in het basisonderwijs te bestrijden. Inzet van OKB-middelen in het voortgezet onderwijs is niet mogelijk. In de financiering voor gemeenten worden altijd de leerlingen die in die gemeente naar school gaan meegerekend – een gemeente ontvangt dus geld voor activiteiten voor leerlingen.
- **Artikel 159. Voorschoolse educatie.**
Volgens Artikel 159 zijn gemeenten wettelijk verantwoordelijk voor een voldoende gespreid en kwalitatief goed aanbod voorschoolse educatie voor peuters van 2,5 tot 4 jaar oud. Hiervoor moeten OKB-middelen ingezet worden.
- **Artikel 160. Afspraken voor- en vroegschoolse educatie.**
Volgens artikel 160 hebben gemeenten de wettelijke plicht enkele afspraken te maken met de voor- en vroegschoolse partners. Hiervoor moeten OKB-middelen ingezet worden.

Rol gemeente	Rol schoolbesturen	Rol Consultatiebureau
De gemeente heeft de verplichting tot het aanbieden van voldoende voorschools aanbod in volume, spreiding en kwaliteit voor peuters met een (risico op een) taalachterstand. De Rijksoverheid stelt voor het beleid een specifieke uitkering beschikbaar aan de gemeente voor: - Voorzieningen voor voorschoolse educatie - Overige activiteiten voor leerlingen tot 13 jaar met een grote achterstand in de Nederlandse taal - Afspraken over voor- en vroegschoolse educatie (VVE) - Monitoren van effecten, indiceren en toeleiden, preventieve en stimulerende activiteiten ter verhoging van het bereik van doelgroepkinderen	De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het aanpakken van onderwijsachterstanden bij hun leerlingen. Het basisonderwijs is verantwoordelijk voor de (kwaliteit van de) vroegschoolse educatie. Daarnaast kunnen in de groepen 3 tot en met 8 ook programma's ingezet worden voor bestrijden van achterstanden, in het bijzonder in de beheersing van de Nederlandse taal. Hiervoor krijgt het basisonderwijs extra middelen van de Rijksoverheid. Of een basisschool deze Rijksmiddelen krijgt en hoe hoog deze vervolgens zijn, is met ingang van 2019 bepaald aan de hand van de indicator onderwijsachterstanden van het Centraal Bureau voor de Statistiek.	De JGZ heeft een wettelijke taak als het gaat om systematisch volgen signaleren van risicofactoren die de ontwikkeling kunnen belemmeren van jeugdigen. De JGZ ziet bijna alle kinderen. Ze zijn dan ook een belangrijke samenwerkingspartner op het gebied van signaleren en verwijzen naar voorschoolse voorzieningen. De JGZ verzorgt na het constateren van een (risico op een) onderwijsachterstand de verwijzing/indicatie naar een peuteropvang met voorschoolse educatie.

Bijlage 2: Kerngetallen gemeente Tiel

Op basis van de landelijke criteria heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) berekend dat in 2020 van de in totaal 610 peuters in Tiel, 21% behoort tot de doelgroepeuters. Dat zijn 130 van de 630 peuters. In onderstaande figuur is het aandeel doelgroepeuters per wijk is aangegeven en is te zien dat het hoogste percentage peuters in Tiel Kern woonachtig is.

Jaar	Wijk	Totaal	Aantal doelgroep	%
2020	Tiel kern	290	90	31
2020	Tiel-Noord	130	25	19
2020	Tiel-Zuid	155	15	10
2020	Totaal	610	130	21

Bron: [Verwachte onderwijsachterstanden \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/verwachte-onderwijsachterstanden)

Volgens hetzelfde CBS wordt er aangegeven dat er in de gemeente Tiel in 2020 in totaal 3175 basisschoolleerlingen (4-12 jaar) op school zitten. Waarvan 23 procent van het totaal aantal leerlingen (740 leerlingen) behoort tot de doelgroep. Zoals in onderstaand overzicht te zien is bevindt zich wederom het grootste percentage doelgroepkinderen in Tiel-Kern.

Jaar	Wijk	Totaal	Aantal doelgroep	%
2020	Tiel kern	1380	460	33
2020	Tiel-Noord	760	180	24
2020	Tiel-Zuid	865	95	11
2020	Totaal	3175	740	23

Bron: [Verwachte onderwijsachterstanden \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/verwachte-onderwijsachterstanden)

Het Ministerie voor OCW stelt landelijk voor 15% van de kinderen met het hoogste risico op onderwijsachterstand extra financiering beschikbaar. Voor de gemeente Tiel betekent dit dat van de 3780 kinderen, 23% binnen deze landelijke doelgroep valt. In onderstaand overzicht zijn de onderwijsachterstanden van 2021 per basisschool in Tiel te zien. Dit wordt bepaald aan de hand van achterstandsscores welke door het CBS worden berekend. Hiervoor kijkt CBS naar opleidingsniveau van de moeder, opleidingsniveau van de vader, het land van herkomst van de moeder, het van herkomst van de vader en de indicator of ouders in de schuldsanering zitten.

VESTIGINGSNAAM	Achterstandsscore
Openbare Basisschool de Regenboog	586,66
Protestants Christelijke Basisschool Prins Willem Alexander	484,19
Floriant	402,38
Protestants Christelijke Basisschool Prins Maurits	263,03
De Achtbaan	239,53
Rooms Katholieke Basisschool De Dagobert	138,91
Protestants Christelijke Basisschool Prinses Margriet	86,27
Basisschool De Waayer	71,26
Openbare Basisschool de Moespot	13,65

Rotondaschool	0
Stefanusschool	0
De Bataaf	0
Johannesschool Vrije School Tiel	0
Protestants Christelijke Basisschool Prins Claus	0
De Hoge Hof	0

Onlangs zijn de achterstandsscores herijkt (zie hieronder):

Gemeente	Aantal bekostigde leerlingen	Gestandaardiseerde achterstandsscore huidige methode	Gestandaardiseerde achterstandsscore na herijking
Tiel	3771	3760	3844

Er wonen in Tiel meer leerlingen met een migratieachtergrond in vergelijking met het landelijk gemiddelde. Dit geldt zowel voor leerlingen met een Westerse als een niet-Westerse migratieachtergrond.

Men kan uit bovenstaande kerngetallen concluderen dat er in Tiel een grote groep kinderen is met een (risico op) een onderwijsachterstand. Daarnaast is de sociaaleconomische status van veel gezinnen in Tiel laag blijkt uit bovenstaande kerngegevens. Ook hebben de effecten van de coronacrisis er extra hard ingehakt bij deze doelgroep. Dit geeft de noodzaak aan om de komende jaren extra in te zetten voor het voorkomen en/of verminderen van onderwijsachterstanden bij doelgroepkinderen.

Bijlage 3: Doelgroep definitie en stappenplan VVE

Criteria VVE-indicatie gemeente Tiel

Stap 1	Ouder heeft geen startkwalificatie (of een vergelijkbaar niveau, bijvoorbeeld door buitenlands diploma) Startkwalificatie = vwo, havo, mbo niveau 2 diploma of hoger)	J A					VVE 1
	NEE						
Stap 2	Kind groeit op in een taalarme omgeving waarbij de thuisomgeving onvoldoende taal stimulerend is volgens de VLOT-analyse. (Beoordelen tijdens een huisbezoek bij 18 maanden/ of vragen op het CB)	J A					VVE 2
	NEE						
Stap 3	Kind scoort negatief op ontwikkelingsgebied taal (Van Wiechenonderzoek item 39 en 40)	J A	Na 4 maanden telefonisch contact door jeugdverpleegkundige. Onvoldoende vooruitgang spraak-taalontwikkeling	J A	Extra consult bij arts: geïsoleerd spraak- taalprobleem	JA	VVE 3
	NEE				NEE		
					Contra-indicatie VVE, Verder onderzoek geïndiceerd		
Stap 4	Gezinsfactoren hebben een storend effect op het taalaanbod en/of de taalontwikkeling van het kind	J A					VVE 4
	NEE						

Stap 5	Specifieke criteria Vanuit de deskundigheid en ervaring mag het consultatiebureau gemotiveerd afwijken van de criteria en besluiten dat een kind een VVE-indicatie nodig heeft.	J A				VVE5
	NEE					
Stap 6	VVE-indicatie buiten 18-maanden consult om. (door bv Kinderopvang of wijkteams)					VVE 6
	EN					
Stap 7	Urgentie bepalen					

Criteria VVE-indicatie gemeente Tiel

Toelichting stap 1 Opleidingsniveau

Beoordelen van het opleidingsniveau

Ouders of ouder die het kind voornamelijk verzorgt heeft geen startkwalificatie. Dat wil zeggen dat de ouder geen vwo, havo of mbo niveau 2 diploma heeft (of hoger).

Voor ouders met een buitenlands diploma kan het lastig zijn om het juiste opleidingsniveau vast te stellen. U kunt gebruik maken van de volgende vuistregel:

- Ouders die ná hun dertiende levensjaar onderwijs hebben gevolgd, hebben méér dan maximaal basisonderwijs gehad.
- Van ouders die tot hun zestiende levensjaar onderwijs hebben gevolgd moet nagegaan worden:
- Hoeveel jaar voortgezet **onderwijs is gevolgd**;
- Wat voor soort voortgezet onderwijs de ouders hebben gevolgd; En
- Met welk niveau voortgezet onderwijs in Nederland het gevolgde onderwijs te vergelijken is.

Verder biedt onderstaande site van DUO informatie over het vaststellen van het opleidingsniveau van ouders. https://duo.nl/zakelijk/PO/bekostiging/Gewichtenregelins/Voorbeelden_ouderverklaring.asp

Bij twijfel is het advies van DUO contact op te nemen met het informatiecentrum Diploma Waardering (IcdW). Zij geven (gratis) advies (info@idw.nl / telefoon 079 321 7930)

Toelichting stap 2 Taalarme omgeving

De jeugdverpleegkundige maakt in een consult voorafgaand aan het 18-maanden consult een inschatting of het nodig is om tijdens het 18-maanden bezoek nodig is om op huisbezoek te gaan om

de taalomgeving van het kind thuis te beoordelen of er sprake is van een taal-/ speelarme omgeving. Hier kan sprake van zijn ongeacht het opleidingsniveau van de ouder(s). Als ouders aangeven moeite te hebben met lezen en schrijven of met het invullen van (digitale) formulieren is dit een signaal voor een taalarme omgeving. Dit is namelijk een signaal van laaggeletterdheid, wat (vaak) zorgt voor onvoldoende stimulatie op het gebied van taal bij kinderen. Wat te doen?

1. Hebben ouders moeite met het lezen van brieven? Verwijs dan door naar het Leerhuis Tiel: tel. 06-22 92 05 46 of leerhuis@tiel.nl.
2. Hebben ouders moeite met digitale vaardigheden? Verwijs dan door naar Bibliotheek Rivierenland (basisvaardigheden@bibliotheekrivierenland.nl).

Taalomgeving is **onvoldoende** stimulerend:

Toelichting: Op basis van onderstaande vragen en andere kennis van het gezin maakt de jeugdverpleegkundige een professionele inschatting van het antwoord op deze vraag.

- *Er zijn boeken, kranten of tijdschriften in huis.*
- *Ouders/ verzorgers lezen het kind regelmatig voor.*
- *Ouders/ verzorgers en kind bezoeken de bibliotheek en lenen boeken.*
- *Ouders/ verzorgers kijken regelmatig samen met het kind televisie en praten over wat ze hebben gezien.*
- *Ouders/ verzorgers leren kind liedjes zingen.*
- *Er zijn spelletjes in huis.*
- *Er is voldoende en divers aanbod aan speelgoed in huis.*

Vragen omgevingsanalyse VLOT (uit PowerPointpresentatie)

- Voert (> 3x per week) persoonlijke gesprekje met uw kind (bijvoorbeeld over wat het kind heeft gedaan op de opvang, gesprekje tijdens het eten, de verzorging of bij het troosten)
- Leest dagelijks (> 3x per week) voor uit een lees- of kijkboek of vertelt dagelijks verhalen aan uw kind
- Speelt dagelijks (> 3x per week) kleine spelletjes met uw kind (zoals ik zie ik zie, kiekeboe)

Toelichting stap 3 Taalontwikkeling

Toelichting stap 4 Gezinsfactoren

Een kind komt in aanmerking voor een VVE-indicatie als gezinsfactoren een storend effect hebben op 1) het taalaanbod in de thuisomgeving of 2) de taalontwikkeling en/of de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind. De volgende factoren gelden als zijnde storend:

- Schuldenproblematiek in het gezin: het gezin staat onder bewind of is bekend bij een schuldhulpverlener/wijkteam i.v.m. schulden. Of het gezin komt rond met minder dan het normbedrag voor de voedselbank.
- Chronische ziekte bij ouder, broer of zus van het kind (lichamelijk of psychisch)*
- Een (op andere wijze) kwetsbaar gezin*

**Wanneer deze criteria niet van invloed zijn op de taal- en/of sociaal emotionele ontwikkeling van het kind kunnen ze onder de Sociaal Medische Indicatie vallen (bv. wanneer gezin ontlast moet worden).*

Toelichting stap 5 Specifieke criteria

Bij VVE gaat het om een gezond kind in de leeftijd van 2,5 tot 6 jaar van wie de omstandigheden waarin hij opgroeit niet optimaal zijn voor een goede ontwikkeling.

Niet alles is te vatten in criteria. Vanuit de deskundigheid en ervaring mag het consultatiebureau gemotiveerd afwijken van de criteria en besluiten dat een kind een VVE-indicatie nodig heeft. Indien nodig wordt dit overlegd met een collega of de peuterspeelzaal/ kinderopvanginstelling. De motivatie wordt vermeld in het KD+dossier.

Bijvoorbeeld:

- Ouders met opleidingsniveau MBO niveau 2
- Kinderen met een vluchtelingenachtergrond
- Kinderen van (eerste generatie) arbeidsmigranten (bv Poolse kinderen).
- Kinderen wiens ouders het kind opvoeden in de moedertaal en waar de omstandigheden waarin hij opgroeit niet optimaal zijn voor een goede ontwikkeling

Ook ouders die geen Nederlands spreken, kunnen voor een rijke taalomgeving zorgen.

Toelichting stap 6 indicatie VVE buiten het 18-maanden consult om.

De VVE-indicatie tijdens het 18-maanden consult door de jeugdverpleegkundige op het consultatiebureau is een momentopname. Op het moment dat een kind op de peuterspeelzaal of de kinderopvang zit kan een pedagogisch medewerker vanuit haar professionele rol een gemotiveerde inschatting maken dat een kind beter tot zijn/ haar recht komt met een VVE-aanbod.

Dit is overigens ook het geval op het moment de jeugdverpleegkundige/ -arts dit buiten het 18-maanden consult om constateert.

Immers op ieder moment kan het zijn dat er een reden is om te denken dat VVE beter kan zijn voor het kind en kunnen de stappen 1 tot en met 4 nog een keer doorlopen worden.

Omdat het consultatiebureau verantwoordelijk is voor het afgeven van een VVE-indicatie dient de betreffende kinderopvang-/ peuterspeelzaalorganisatie contact op te nemen met het consultatiebureau om overleg te plegen over het betreffende kind. Uiteraard worden de ouders/ verzorgers hier op enig moment bij betrokken.

Toelichting stap 7 urgentie bepalen

Kinderen bij wie een urgentie label geplaatst is, komen bovenaan de wachtlijst bij de kinderopvang. Om te bepalen of urgentie gewenst is wordt gekeken naar de mate waarin al achterstand is opgelopen en het risico dat het kind loopt om achterstanden op te lopen tot extreme mate. Ook het gegeven of een kind verhuisd is weegt hierin mee.

- a. Extreme achterstand

Een extreme achterstand bij kinderen uit zich in onderstaande kenmerken. Indien een kind 5 of meer van deze kenmerken laat zien spreken we van een dusdanige achterstand dat urgentie van plaatsing gewenst is.

- Woordvindingsproblemen
 - Geringe woordenschat
 - De verstaanbaarheid is minder goed
 - Zwakke zinsbouw
 - Korte zinnen
 - Moeite met het taalbegrip
 - Moeite met goed luisteren
 - Weinig spreken, vaak stil
 - Frustratie en boosheid omdat anderen niet begrijpen wat er wordt gezegd of het kind zelf niet begrijpt wat een ander zegt
- b. Risico op extreme achterstanden
- Indien (nog) geen sprake is van een extreme achterstand, maar wél sprake is van 3 of meer bovenstaande criteria wordt het kind met urgentie op de wachtlijst geplaatst.
- c. Verhuizing uit andere gemeente of thuissituatie
- Kinderen die verhuizen dienen op een vergelijkbare plaats op de wachtlijst te komen in de gemeente Tiel.

Bijlage 4: activiteitenoverzicht OKB

Interventies OAB tot 12 jaar in Tiel		
Organisatie	Interventie	Doel
Actief Ouderschap	1. Thuis in Taal	Thuis in Taal is een wetenschappelijk onderbouwde aanpak voor taalversterking van heel jonge kinderen. In de aanpak zijn daarvoor zeven stappen geformuleerd die pedagogisch medewerkers en leerkrachten kunnen zetten. De sleutel is een goede samenwerking met en respectvolle benadering van alle ouders.
GGD Logopedie	1. Uitvoering Logopedisch Programma	<u>Ouderbijeenkomsten</u> Ouders van een peutergroep worden voor aanvang van de eerste groepsobservatie voorgelicht over het preventieve programma 'Logopedie op de Peuterspeelzaal' en hen wordt toestemming gevraagd. <u>Groepsobservaties</u> De groepsobservaties bevat de volgende activiteiten: - Groepsobservatie op alle peutergroepen: - Bij de VVE-groepen vinden per schooljaar 3 groepsobservaties plaats. - Bij de reguliere peutergroepen vinden per schooljaar 2 groepsobservaties plaats. - Terugkoppeling van de bevindingen aan de leidster van de groep. - Gesprekken met ouders (indien van toepassing). - Verslaglegging voor het peuterdossier. - Toeleiding naar noodzakelijke zorg via de consultatiebureauarts/huisarts. - Consultatie en ondersteuning van leidsters. - Taalcafé
Mozaïek Welzijnsdiensten	1. Toeleiding VVE	Toeleiding, ondersteuning en nazorg voor ouders/opvoeders van doelgroepkinderen.
	2. Schoolcontactwerk 12- (en 12+)	De onderwijsconsulenten geven gedurende de hele basisschoolperiode en bij de overgang naar het voortgezet onderwijs informatie en voorlichting over het Nederlandse onderwijssysteem aan ouders. Zowel ouders als de professionele

		instanties kunnen de onderwijsconsulenten inschakelen. Dit kan zowel individueel (thuis) als in groepsverband, zoals bij scholen of vindplekken in de wijken.
	3. Pilot VVE Thuis	VVE Thuis is een programma voor voor- en vroegschoolse educatie (vve) in gezinnen, gericht op het vergroten van de onderwijskansen van kinderen. De interventie gebruikt themaboekjes met activiteiten die ouders thuis met het kind kunnen doen om de taalontwikkeling te stimuleren. Daarnaast leren ouders vaardigheden om de taalontwikkeling van hun kind te ondersteunen. Dit zorgt er voor dat ouders ook na de interventie hun kind blijven stimuleren. Ook verbetert de kwaliteit van de talige interactie tussen ouder en kind.
Stichting Petje Af	1. Project Petje Af (weekendschool)	Project Petje Af richt zich op het voorkomen en beperken van taalachterstanden en het vergroten van motivatie en toekomstperspectief bij leerlingen van 10 tot 12 jaar
Onderwijsbesturen (SKOR, CPOB en OPO-R)	1. Uitvoering Vroegschoolse educatie	<i>Het doel is om peuters met een mogelijke (taal)achterstand, ook wel 'doelgroepkinderen' genoemd, beter voor te bereiden op de basisschool en er voor te zorgen dat kleuters zonder achterstand naar groep 3 kunnen. Door:</i> - Inzet VVE-coördinator - Onderwijsassistentes voor tutoring en pre-teaching
	2. Taalplusklassen (gr 3,4 en 5)	Door de onderwijsassistent wordt gewerkt aan de begeleiding van de leerlingen op 3 niveaus. Hierdoor krijgen zowel de taalzwakke leerlingen als de leerlingen met potentie een extra aanbod en slaat de TPK een brug tussen de VVE-aanpak bij de kleuters en de Brede School Academie vanaf groep 6.
	3. Brede School Academie (gr 6,7 en 8)	Het doel van de Brede School Academie is om het uitstroompercentage in Tiel naar HAVO/VWO op het landelijk gemiddelde te krijgen van om en nabij 40%.
	4. Nieuwkomersklas	Elke nieuwkomer die op een Tielse school wordt aangemeld zal naar de nieuwkomersklas op de Molenwerf gaan. De nieuwkomersklas is een klas die 1 jaar lang fulltime onderwijs verzorgd. Daarna zullen kinderen conform leeftijd en ontwikkeling uitstromen naar het reguliere onderwijs bij hen in de buurt. Het

	5. IMC-Basis	IMC Basis is een landelijke organisatie, die basisscholen ondersteunt om jongeren voor te bereiden op de belangrijkste stap na hun schoolbestaan: werk gaan doen wat bij hen past en waarin zij zich verder kunnen ontwikkelen. Dit project is gestart op de Prins Mauritschool locatie West. De leerlingen van deze school hebben een beperkter beeld van beroepenvelden, kennen weinig rolmodellen in hun directe omgeving en hebben een kleiner aanbod aan activiteiten om hun talenten te ontdekken of te ontwikkelen. Vanaf 1 augustus 2022 sluiten de kinderen van de Prins Willem Alexanderschool locatie west ook aan.
Doorgaande lijn met Lingecollege	1. De Overstap pilot 10-14 project	Het doel van De Overstap 10-14 Tiel is het bevorderen van kansengelijkheid. Dit gebeurt door met leerlingen gericht te werken aan taalvaardigheid, kennis van de wereld, de sociaal-emotionele ontwikkeling, studievaardigheden en het moment van selectie voor een schoolniveau uit te stellen.
Santé Partners	1. VVE-indicaties door JGZ	Indicaties afgeven aan kinderen die voldoen aan de VVE indicatie eisen door een JGZ.
	2. Boekstart bij het consultatiebureau	
	3. Extra inloop JGZ peuteropvang	
Bibliotheek Rivierenland	1. Jeugd en Onderwijs: educatie 0-6 jaar	Gezinsaanpak en Boekstartcoach Met onze programma's en producten Jeugd en Onderwijs willen we een doorgaande leeslijn creëren, waarmee we de volgende doelen nastreven: • Ouders het belang van taalvaardigheid bij kinderen bijbrengen en daarmee stimuleren om thuis meer (voor) te lezen. • Stimuleren van leesplezier en leescompetentie bij kinderen en jongeren door in te zetten op de intrinsieke leesmotivatie. • Deskundigheidsbevordering bij professionals
	2. Jeugd en Onderwijs; educatie 4-12 jaar	• Inzet leescoach ter stimulering van het leesplezier en deskundigheidsbevordering bij onderwijsprofessionals

Peutermonitor	1. Implementatie en uitvoering van de Peutermonitor	De Peutermonitor is een tool die de data van de kinderopvangaanbieders, STMR en de BRP verzamelt, controleert en valideert, zodat u in overzichtelijke dashboards beschikt over de juiste informatie
Fantaziehuis (voorheen KRBV)	1. VVE- en reguliere peuteropvang	
	2. Pedagogisch Beleidsmedewerker	
Hovenier	1. VVE- en reguliere peuteropvang	
	2. Pedagogisch Beleidsmedewerker	
KaKa	1. VVE- en reguliere peuteropvang	
Kakelbont	1. Reguliere peuteropvang	
Dichtbij Kinderopvang (voorheen SKPC)	1. Reguliere peuteropvang	

Bijlage 5: Evaluatie en monitoring doelen

Doel:	Gemonitord wordt:	Kwalitatieve en kwantitatieve data:
Doel 1: Meer (doelgroep)peuters gaan naar een voorschoolse voorziening.	- Het bereik van doelgroeppeuters - Het bereik van alle peuters	- De Peutermonitor - Jaarrapportages Mozaïek Welzijnsdiensten over de VVE-toeleiding - Halfjaarlijkse gesprekken kinderopvangorganisaties
Doel 2: Alle Tielse kinderen groeien op in een taalrijke (thuis)omgeving	- Deelname VVE-groepen aan Thuis in Taal - Deelname ouders/verzorgers aan ouder-kind activiteiten	- Jaarrapportages Thuis in Taal - Jaarrapportages Bibliotheek Rivierenland met daarin het aantal bereikte gezinnen en Mozaïek Welzijnsdiensten met daarin aantal bereikte ouders - Evaluatiegesprekken VVE-groepen over ervaringen ouders en merkbare verschillen in de groepen
Doel 3: De kwaliteit van onze voorschoolse- en vroegschoolse voorzieningen voldoet aan de wettelijke eisen en de gemeentelijke resultaatafspraken waardoor alle doelgroepkinderen zich ontwikkelen binnen hun eigen mogelijkheden.	- De gemeentelijke resultaatafspraken	- Jaarlijkse rapportages van de voor- en vroegschoolse voorzieningen met daarin de uitkomsten per resultaatafspraak - Evaluatiegesprekken VVE-groepen over de resultaatafspraken
Doel 4: Er is minder segregatie in de voorschoolse voorzieningen.	- Mate van verdeling doelgroeppeuters en reguliere peuters bij de VE-groepen	- De Peutermonitor - Halfjaarlijkse gesprekken kinderopvangorganisaties a.d.h.v. de Peutermonitor
Doel 5: Er is minder segregatie in het basisonderwijs en er worden gelijke kansen gecreëerd voor kinderen die opgroeien in achterstandsituaties.	- Leerwinst mondelinge taalvaardigheid - Deelname kinderen aan buitenschoolse activiteiten van verschillende scholen - Aantal laagdrempelige activiteiten op het gebied van sport- cultuur en mentaal welbevinden	- Jaarrapportages PO-schoolbesturen - Jaarrapportages Petje Af, IMC-basis en De Overstap - NCO-rapportages basisscholen - Evaluatiegesprekken PO-schoolbesturen - Evaluatiegesprek Petje Af

